

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 18. septembrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 170/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 82.¹ panta trešo daļu, 453. panta otro daļu, 455. pantu un 484. pantu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) ievada ceturtajai un piektajai rindkopai, 91. pantam un 92. panta pirmajam teikumam.

2. Civilprocesa likuma 82.¹ panta trešā daļa noteic, ka fiziskās personas lietas kasācijas instances tiesā ved pašas vai ar advokāta starpniecību.

Civilprocesa likuma 453. panta otrā daļa noteic: „Kasācijas sūdzību paraksta iesniedzējs — fiziskā persona, šā likuma 82. panta septītajā daļā norādītā amatpersona vai advokāts. Ja kasācijas sūdzību parakstījusi juridiskās personas amatpersona, sūdzībai pievieno dokumentu, kas apliecina amatpersonas tiesības pārstāvēt iesniedzēju. Ja kasācijas sūdzību parakstījis advokāts, sūdzībai pievieno pilnvaru un orderi. Kasācijas protestu paraksta likumā noteiktā prokuratūras amatpersona.”

Atbilstoši Civilprocesa likuma 455. pantam, „Par tiesneša lēmumu atteikties pieņemt kasācijas sūdzību var iesniegt blakus sūdzību, izņemot šā likuma 453. panta sestajā daļā minētos gadījumus”.

Civilprocesa likuma 484. pants paredz, ka pamats protesta iesniegšanai par spēkā stājušos tiesas nolēmumu ir būtiski materiālo vai procesuālo tiesību normu pārkāpumi, kas konstatēti lietās, kuras ir izskatītas tikai pirmās instances tiesā, ja tiesas nolēmums nav pārsūdzēts likumā noteiktajā kārtībā no lietas dalībniekiem neatkarīgu iemeslu dēļ vai ar tiesas nolēmumu aizskartas valsts vai pašvaldību iestāžu tiesības vai to personu tiesības, kuras nav bijušas lietas dalībnieki.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Tādējādi pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās

pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts prasa šo uzskatu pamatot.

Satversmes tiesa ir vairākkārt atzinusi, ka personas pamattiesību aizskārums ir saprotams tādējādi, ka tieši apstrīdētā norma rada pieteikuma iesniedzējam nelabvēlīgas sekas (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 7. punktu*). Proti, jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

Tādējādi Satversmes tiesas kolēģijai ir jāpārbauda, vai pieteikumā ir ietverti juridiski argumenti tam, ka apstrīdētās normas skar tādas tiesības, kas ietilpst pieteikumā norādīto Satversmes pamattiesību tvērumā, un vai apstrīdētās normas aizskar Pieteikuma iesniedzējam pieteikumā norādītajās Satversmes normās noteiktās pamattiesības.

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar (tiesas kolēģija) tiesneša (datums) lēmumu atteikts pieņemt Pieteikuma iesniedzēja universālpilnvarnieces iesniegto kasācijas sūdzību. Atteikums pamatots ar Civilprocesa likuma 82. panta sesto daļu (tā brīža redakcijā, šobrīd – 82.¹ panta trešā daļa), lēmumā to interpretējot kopsakarā ar Civilprocesa likuma 453. panta otro daļu. Lēmumā arī norādīts, ka atbilstoši Civilprocesa likuma 453. panta sestās daļas 2. punktam un 455. pantam tas nav pārsūdzams.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka šāds pilnvarojuma tiesību ierobežojums un liegums šādu lēmumu pārsūdzēt aizskar viņam Satversmes ievada ceturtajā un piektajā rindkopā, 91. pantā un 92. panta pirmajā teikumā noteiktās pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums daļā par Civilprocesa likuma 82.¹ panta trešās daļas, 453. panta otrās daļas un 455. panta atbilstību Satversmes ievada ceturtajai un piektajai rindkopai, 91. pantam un 92. panta pirmajam teikumam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.2. Pieteikuma iesniedzējs arī norādījis, ka Civilprocesa likuma 484. pants konkrētajā gadījumā prokuroriem liedz iesniegt protestu. Pieteikuma iesniedzēja ieskatā ar apstrīdēto normu viņam ir liegta pieeja tiesību aizsardzības līdzeklim un attiecīgi aizskartas viņam Satversmē noteiktās pamattiesības.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka protesta iesniegšana nav pielīdzināma tiesībām vērsties tiesā, turklāt to arī nevar uzskatīt par pārsūdzību. Tāpēc protesta iesniegšana nav saistāma ar privātpersonas subjektīvajām tiesībām vērsties tiesā vai pārsūdzēt tās nolēmumus (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 14. maija sprieduma lietā Nr. 2012-13-01*

15.1. punktu). Tāpat Satversmes 92. panta pirmais teikums nosaka likumdevēja pienākumu pieņemt taisnīgas tiesas spriešanai nepieciešamās procesuālās normas, bet tiesības uz taisnīgu tiesu neparedz konkrēta jautājuma izšķiršanu atbilstoši tādām procesuālajam regulējumam, kādu persona vēlas (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 10. punktu*).

Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka Satversmes ievada ceturtnā un piektnā rindkopa, 91. pants un 92. panta pirmais teikums ietver personas tiesības prasīt protesta iesniegšanu par galīgu un spēkā esošu nolēmumu, lai panāktu tā pārskatīšanu un lietas atkārtotu izspriešanu. Proti, Pieteikuma iesniedzējs nav sniedzis pamatojumu savam pamattiesību aizskārumam.

Līdz ar to šajā daļā pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Subsidiaritātes principa ievērošanai nepieciešams izsmelt reālās un efektīvās iespējas aizstāvēt aizskartās pamattiesības, nevis izmantot jebkurus teorētiski iespējamus tiesību aizsardzības līdzekļus, kas varētu jebkādā veidā attiekties uz pieteikuma iesniedzēja situāciju (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*). Pieteikums par procesuālā termiņa atjaunošanu kasācijas sūdzības iesniegšanai, blakus sūdzība par atteikumu atjaunot šādu termiņu, pieteikums par lietas jaunu izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, pieteikums par procesuālā termiņa atjaunošanu blakus sūdzības iesniegšanai par atteikumu pieņemt kasācijas sūdzību, kā arī citi pieteikumi un blakus sūdzības nav uzskatāmi par vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka situācijā, kad tiesību norma paredz skaidru un nepārprotamu aizliegumu kādu lēmumu pārsūdzēt tiesā, personai nav citu iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (*sk. Satversmes tiesas 2014. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2013-18-01 9. punktu*). Ņemot vērā to, ka (tiesas kolēģija) tiesneša lēmums atteikties pieņemt kasācijas sūdzību nav pārsūdzams, vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizsardzībai nepastāv.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otro teikumu, ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža. Konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai skaitāms no brīža, kad (tiesas kolēģija) tiesnesis pieņēma lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt Pieteikuma iesniedzēja universālpilnvarnieces iesniegto kasācijas sūdzību, proti, no (datums). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 18. augustā. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs acīmredzami ir nokavējis termiņu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai, un pieteikums daļā par Civilprocesa likuma 82.¹ panta trešās daļas, 453. panta otrās daļas un 455. panta atbilstību Satversmes ievada ceturtajai un piektajai rindkopai, 91. pantam un 92. panta pirmajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrā teikuma prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 170/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš